

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 47.

Correspondențele sînt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român“, strada Măcelarilor Nr. 20.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Nr. 3293 Scol.

Cerculariu

cătră tóte oficiile protopresbiterale din archidieceșca Transilvania.

Pentru facerea examenului de calificațiune învățătoresc în anul acesta se pune termin ziua de 30 Iunie a. c. st. v. și cele următoare.

La facerea examenului de calificațiune se vor admite acei candidați, cari au absolvat studiile teologice sau pedagogice într'un institut public; asemenea toți învățătorii aplicați în mod provisoriu, cari n'au încă atestat de calificațiune, au servit însă ca învățători 2 ani de zile cu succes bun; în fine și indiviții, cari au studiat pe cale privată, și pot documenta după studiile făcute capabilitatea de a suportă cu succes acest examen.

Candidații reieptați odată la vre-unul din esamenele din anii trecuți au a suplică de nou pentru repetirea examenului.

Cereri pentru admitere trebuie să fie intrate la consistoriul archidieceșan prin concernentele officii protopresbiterale sau și deadreptul până la 31 Maiu vechiu a. c. și sunt a se instrui:

1. cu carte de botez;
2. cu testimoniu despre studiile percorse;
3. cu testimoniu despre practica învățătorescă și succesul sub decursul aceleia;
4. cu adeverință dela comitetul parochial despre purtarea morală;
5. eventual cu alte documente recomandătoare;
6. cu o scurtă descriere a vieții, din care să fie evidente fazele mai însemnate din viața candidatului

Cereri intrate după terminul indicat nu vor fi luate în considerare.
Dacă dela absolvarea studiului până la intrarea în funcțiune de învățătoriu a trecut unul sau mai mulți ani, sau dacă sub decursul serviciului în învățătoresc s'a întâmplat vre o intrerumpere, se va documenta cu atestat modul de viețuire și ocupațiunea aplicantului sub durata intreruperii funcțiunii.

Învățătorii actuali, cari au depus examenul din limba maghiară la vre o preparandie de stat vor aclude la suplică diploma lor din limba maghiară în original.

În special e de a se aclude fie cărei cereri de admitere taca examenului de 10 fl. prescrișă în statutul organic § 125, dela care se pot dispensă nu mai acei indiviși, cari prin atestat dela oficiul comunal vidimat și de oficiul parochial, vor documenta totala lipsă de ori ce avere, aretându-se totodată și suma salariului învățătoresc, ce l au.

Excepțional se admit la facerea acestui examen și elevii din cursul III al secțiunii teologice și pedagogice dela institutul nostru archidieceșan, având a-și prezentă la 29 Iunie a. c. absolutoriul despre absolvarea cursurilor de 3 ani.

Oficiile protopresbiterale se însărcinează, ca întimând câte un exemplariu din acest cerculariu tuturor învățătorilor, pe cari i privesce, să i îndatoreze în special, ca până la terminul indicat să-și asternă cererile instruite conform acestui cerculariu.

Sibiu, din ședința consistoriului archidieceșan, ca senat scolariu, ținutu la 27 Aprilie, 1889.

Nicolau Popoa m. p.,
archimandrit și vicariu arhiepiscopesc.

Nicanor Frateșiu m. p.,
secretariu.

Sibiu, 5 Maiu.

Completăm șirul meditațiunilor noastre, la cari ne-am supus din incidentul unor scăderi din școlile din archidieceșca, cari scăderi mai cu sémă sunt accentuate an de an în rapórtle cătră sinod.

În articolul premergătoriu ne am ocupat cu studiile economice, după efectul arătat după o practică de 15 ani. La locul acesta ne vom ocupă cu gimnastica.

Sunt mulți, cari acestui obiect obligat prin lege pentru școlile populare nu i dau importanța, pe care póte cu drept o merită. Intre acestia sunt mulți, cari în altele sunt de acord cu vederile noastre.

Și noi până la un punct óre-care mergem cu păreri acestora, fără însă a denegă importanța acestui obiect în școlile populare.

Este adevărat, că poporul nostru face destulă mișcare, fiind adevărat de asemenea natură ocupațiunile lui și modul lui de viețuire.

Țeranul nostru nu e legat de patru părăi ai chiliei, după-cum sunt legați aprópe toți locuitorii dela orașe. Nici ocupațiunea lui nu este de natura celor mai multe meserii, cari légă pe om de scaun, așa ȳicând pe tot timpul lucrului.

Țeranul nostru face destulă mișcare, având în mâinile sale córnelle plugului, sęcurea, cósă, furca sau grebla, el trăscesce tot în aer liber, și în privința acésta nu trebuie să avem îngrijiri.

Cam asemenea este și traiul copiilor nostri dela sate.

Și dacă alte considerațiuni nu ar veni la mijloc, atunci nici noi n'am atribui acestui obiect de învățământ așa de mare importanță.

Noi însă privim în gimnastică un puternic mijloc pentru o educațiune a elevilor atât trupesce cât

și sufletesce și pentru o nobilitare a presentărei omului preste tot și a ținutei lui, a pășirei mai cu demnitate, mai cu bărbăție, tot atâtea lucruri acestea, cari gimnastica este chemată să le facă.

Și nime nu va trage la îndoelă, că pentru esemplu după 2 óre de lucrare în școlă, micul elev obosesce, atât trupesce cât și sufletesce, și nime nu va trage la îndoelă, că eserciții de gimnastică bine conduse, în 5—10 minúte recrează pe elevi, obosela dispăre, voia și putința de a continua cu învățământul se potentează. Apoi nu trebuie să perdem din vedere, că esercițiile acestea bine conduse de tot alt scop vor avé și alte efecte, ca și acel soiu de recreare, care durere până acuma se mai susține încă pe la unele școlé, că se dá elevilor drumul pentru 10 minúte, se înțelege pentru recreațiune și ei apoi în timpul acesta alérgă, în unele casuri se și încăeră între sine, cea ce numai cresscere cu scop nu se póte numi.

O cresscere bună cu gimnastică bine condusă, și arată efectele sale apoi și după-ce elevul trece preste etatea de pruncie, se continuă la june și la bărbat, și vom ajunge ca poporul nostru să se misce mai oblu, mai cu demnitate, mai cu abilitate, și cu mai mare consciență.

În privința acésta statul militar ne póte servi de model bun. Vedem adevă că în scurtă vreme miliția schimbă cu totul mersul feciorului venit dela sate, ținuta și presentarea lui. Omul e consciu de cea ce este, omul se presentéază ca om.

Acest soiu de nobilitare l are gimnastica, și acésta nobilitare până acuma nu o a dat țeranului nostru nici córnelle plugului, nici cósă, nici sęcurea, nici furca sau grebla.

Trbuie deci să o facă acésta gimnastica, și trebuie se o facă fără a mai lăsă ca timpul să trecă nefolosit.

Pentru acésta este gimnastica luată între obiectele obligate în institutele pedagogice.

Se înțelege de sine, că aici profesorul trebuie să premérgă cu esemplul, și devisa trebuie să fie: Faceți așa, cum ve arăt eu, faceți așa, cum fac eu. Așa credem noi a fi în ordine.

După rapórtle cătră sinod noi stăm réu în întocmirile pentru gimnastică, și din 794 comune bisericesci abia 284 sunt provéqute cu întocmirile necesarie.

Ne-am simțit datori conscienței noastre de publicisti să sulevăm aceste lucruri, și să cerem părerea celor competenți pentru îndreptarea neajunsurilor.

FOIȚA.

Codicele „Mateiu Voileanu“.

În cele următoare ne vom ocupă cu mai multe manuscrise vechi, păstrate ca „móște sfinte“, ca relicuii familiare de un nepot după nepot dela bărbatul, care ne-a lăsat aceste manuscrise.

Ele ne conduc în jumătatea dintâiu a veacului trecut, ne arată materialul literariu, de care se ocupau puținii cărturari de pe atunci, limba dulce și curată, în care vorbiau și scriau ei, ne vorbesc de mănăstiri, despre care până acum nu avem încă nici o urmă, nici o tradițiune, în urmă ne arată viața amărâtă a unui om, jocul sorții cu el, și dorul lui de a-și vedé moșia părintescă.

Codicele constă din cinci părți, adevă cinci cărți manuscrise, de diferit cuprins, despre cari vom vorbi în deosebi, vom arată cuprinsul lor, și vom reproduce unele părți mai interesante, făcând și unele facsimile. Înainte de a face acésta vom vorbi unele despre scriitoriul acestor cărți.

„Logofétul Mateiu Voileanu gramaticul,“ după cum îl aflăm iscălit la manuscrisele, cu cari ne vom ocupa în cele următoare, a scris între anii 1737—1768.

Tradițiunea păstrată în familie ne spune, că Mateiu Voileanu s'a născut în comuna Voila, lângă Făgăraș. Cele mai multe cărți le-a scris în mănăstirea Drăgușului, în parte pe hârtia părintelui ieromonach Rafail Husea din acésta mănăstire. Acésta o mărturiscesce în mai multe locuri, notând anul, luna, ziua scrierii și subscriindu-se.

Personal despre acest bărbat sbiciuit de sörte scim din notițele aflate în manuscrise următoarele:

La anul 1737 se afla la mănăstirea Bistrița în România. La anul 1740 este la mănăstirea Drăgușului. Din 1743 până 1761 se află în comuna Hundorf, lângă Elisabetopole, la anul 1761 se mută primăvara în Șoimușul-romănesc, comitatul Târnavă mică și aici aflăm urmă despre el până la anul 1768, în care an a scris frumoșă poveste a preaințeleptului Archirie cu nepotul seu Anadan, și o a scris la îndemnul soției sale Mărinca.

A avut doi feciori și două fete, Mateiu (1743), Măriuța (1745), Alecsandru (1747) și Xenia (1749).

Fiul cel mai mare Mateiu a primit o cresscere cu óre-care îngrijire și instrucțiune, căci l vedem urmând tatălui seu, și ca om cunoscătoriu de carte, purta în comuna Șoimușul-romănesc tóte afacerile scripturistice ale comunei. Așa între altele avem dela el unele rămășițe din un ȳiaru, în care se notau tóte cheltuelile avute cu zidirea bisericeii, se

notau contractele încheiate între servitori și stăpâni, apoi unele notițe private familiare.

Ultima însemnare o avem dela acesta Mateiu Voileanu fiul din anul 1818.

Dela acesta cunoscem doi feciori, Alecsandru, care în anul 1796 Februaru 29 de zile s'a băgat la mesteșug la cojocărie, după cum cetim în o notiță făcută de Mateiu Voileanu, fiul, apoi Teodor, care a fost cantor în Șoimușul-romănesc până în tótna anului 1848, când l'au omorît secuii, aruncându-l din turnul bisericeii, unde s'a fost ascuns de frica lor.

La mormântul lui este pusă o petró mare, care bate tare la ochi, unică petró mai însemnată în cimiteriul din Șoimușul-romănesc, pe care stă scrisă acésta tragică trecere a lui din viață, însemnată fiind ziua morții.

Din Teodor, nepotul scriitoriului, cu care ne ocupăm, între alți fii s'a născut Mateiu Voileanu la 1819, care a fost și el cantor în Șoimușul-romănesc, și a răposat în anul 1885.

Fiul acestui cantor este Mateiu Voileanu, asesor consistorial, fiu dela strănepotul scriitoriului, dela care am primit aceste date familiare.

Când s'a născut bărbatul, cu ale cărui scrieri ne ocupăm, cu pozitivitate nu scim. Dăm însă cu socotela, că el a trebuit să se nască la începutul secului trecut, deóre-ce la 1739 îl aflăm deja în

Revista politică.

A fost o mare agitațiune în cercurile parlamentare din Budapesta. Ministrul de culte și instrucțiune publică, contele Csáky și a atras asupra-și din nou o mulțime de atacuri violente.

Ministrul a surprins cercurile parlamentare cu un nou proiect, cu care nu e mulțumit nici partidul guvernamental. Opoziția a căpătat un nou privilegiu a atacă guvernul, ăr guvernul, după presemne era gata a sacrifică pe ministrul instrucțiunii pentru a scăpă el tefăr.

Proiectul din cestiune se referesce la ridicarea unui institut după modelul celui teresian, în care să nu între decât copii de ai aristocraților și să aibă caracterul catolic. Institutul va fi susținut din fondurile pentru susținerea gimnasiului de stat, ăr prelegerile se vor predă în mod deosebit ca în celelalte clase. El va purtă numele „Rudolfinum“.

În clubul liberalilor a provocat acest proiect o adevărată nemulțămire. Deputatul Hegedűs, reformator, a atacat proiectul din toate punctele de vedere, el consideră acest proiect ca un pas spre reacțiune, când la finea secolului al XIX lea, al liberalismului se mai vorbește de întemierea unui institut numai pentru aristocrați și cu caracter confesional catolic. Conjură partidul liberal să nu se pazeze cu acest proiect, să i facă un afront puternic și rógă pe ministru, ca să retragă planul, căci de nu partidul liberal va fi necesitat a păși în contra proiectului.

Ministrul vorbî într'o larmă asurzitoare, și dice, că se pot instruí în acest institut și tineri de altă confesiune nu numai catolici și nu numai aristocrați, nivelul educațiunii și al instrucțiunii, ce se va face va fi însă cu mult mai înalt. De altcum ministrul a declarat, că acesta afacere este atât de înaintată, încât nu se mai pôte nici baremi amână. Și dacă din partea partidului guvernamental nu se va spriginî, consecuențele cad pe partea lui, dar densusul nu și trage proiectul. Prin o propunere mijlocitoare a ministrului președinte Tisza, cestiunea încâtva s'a aplanat.

În parlamentul cislitan s'au terminat desbaterele, ele se mai continuă numai în casa magnaților. Se sperază, că până la finea săptămânii acesteia se vor termina și aici și atunci se va anunță închiderea sesiunii și în foia oficială a statului.

În consiliul de ministri din România, ce s'a ținut sub președinția dlui Lascar Catargiu s'a hotărît conchemarea corpurilor legiuitoare pe ziua de 9 Maiu. Intregirea cabinetului dlui Catargiu se va prezenta tot așa și la viitoarele camere, precum a fost constituit la început.

Causa pentru care nu s'a întregit o aflăm ușor, dacă observăm atitudinea, ce o a luat aderenții dlui Dimitrie Brătianu. Se credea la început, că acest grup va aderă la principiile dlui Catargiu și nu vor mai combate guvernul, ăr actualul premieriu pentru a apucă mai bine în mreșă acest grup a păstrat și pentru el câteva portofoliuri. Hotărârile din zilele din urmă, ce s'au luat în grupul dlui Dimitrie Brătianu însă sunt ostile guvernului și deputații au declinat dela sine atât a intră în ministeriu, cât și a merge cu guvernul.

Presa francesă se ocupă cu predilecțiune cu actualul guvern român. „Republique Française“ dice, că calomniile îndreptate în contra cabinetului Catargiu de către presa triplei alianțe vor cadé de sine. Pe ninsula balcanică, dice cestionata foie e pentru ne norocirea sa teatrul perursit al intrigilor și al lup-

mănăstirea Bistrița, la 1740 la cea din Drăguș lângă Făgăraș, unde scrie din viețile sfinților, compune însuși predici și istorioare morale, și talmăcesce unele părți din Psalmii lui David.

În vécül trecut după metoda de învățat de atunci luminat cap trebuia să fie acela, care ajungea să învețe carte, și să fie aplicat pe lângă vre-o mănăstire, de unde sugea ca albina miere pentru îndulcirea sufletelor amărîte ale românilor ardeleni, și trebuia să ajungă binișor în etate până venia la destoinicia să seie scrie și ceti.

Nu scim nici anul, în care bărbatul acesta s'a mutat din această lume. Ultima scriere o avem dela el din anul 1768. Povestea lui Archirie, pe atunci însă era încă în deplină putere, deore-ce scrisoarea este marcantă și frumoasă, sigură ca și cea dela anul 1740.

Hârtia folosită este o hârtie grosă durabilă, cărțile sunt parte legate în table tari de lemn, învelite în pele grosă.

Scrisoarea este admirabil de frumoasă, încât la prima vedere ușor crede omul, că este tipariu. Ici colea aflăm și scrisore străină, și dedesubt însemnat, că ea este a părintelui ieromonach Rafail Husea.

Nota despre această scrisore străină este făcută de însuși scriitorii cărților acestora, o dovadă via despre importanța hârtiei de pe timpul acela, ca articol rar și prețios.

(Va urma.)

telor de influență. Depinde numai dela civilizațiune a cucerii aceste ținuturi sterile, cari ar trebui aședate între cele mai bogate părți ale civilizației și acesta se va și face pe încetul. România a apucat înainte, ea pörtă farul, al cărui lumină va spulberă întunecul și Europa va pricepe și mai bine misiunea României nu numai în ce privește orientul, dar ea va fi decizătoare și pentru occident.

Congresul catolicilor a avut un efect deosebit asupra Italiei. Crispi pare a-și perde tot mai mult din viața, ce o avuse și visita ce o va face dimpreună cu monarhul seu la Berlin se va ocupa de sigur și cu cestiunea catolică, cu care Italia de loc nu pôte fi mulțumită. Foile noastre regretă foarte mult, că monarhul nostru la nici un cas n'ar puté reintörce visita la Roma. Diplomații puterilor aliate se vor întâlni însă în Germania și se speră, că după aceasta se va sərbători în adevăr triumful alianței triple.

Sinodul archidieceșan.

Sedința a VI-a ținută la 21 Aprile a. c.

(Incheiere).

Se continuă cu raportul comisiunii financiare, care prin referentul seu Dr. Aurel Brote referéză asupra bugetului fondurilor archidieceșane pe anul 1890, și comisiunea propune: ca bugetul fondurilor și fundațiunilor pe 1890 să se iee la pertractare, îndrumându-se consistoriul archidieceșan, ca pe viitoriu să asternă bugetul cu un raport detaiat, care să cuprindă motivarea diferitelor pozițiuni.

Dep. G. Candrea observă, că întrecut acesta nici când nu s'a făcut, și astfel nu se pôte considera, că consistoriul în acesta privință ar fi comis vre-o întrelăsare, ar fi deci de părere, ca să se aducă un atare conclud, din care să fie evidentă acesta impregiurare.

Dep. P. Cosma, recunoscând celea susținute de antevorbitorul, crede că s'ar puté abate ori ce bănuelă, dacă s'ar adauge la propunerea comisiunii cuvintele: „Cu abatere dela trecut,“ ce se primesce.

Trecându-se la desbaterea specială a bugetului singuraticelor fonduri archidieceșane, la desbaterea bugetului fondului general administrativ comisiunea face unele propuneri reclamate parte și de rezultatul desbaterele sesiunii actuale, cari toate să primesc.

Dep. P. Cosma la pozițiunea 10 din erogate în ce privește salariul secretariului consistorial, din considerare, că acest post e tot atât de însemnat ca a unui asesor consistorial, căci el referéză și participă în toate senatele consistoriale și acest post e împreunat cu o responsabilitate pôte și mai mare ca a unui asesor, propune: ca salariul secretariului consistorial să se urce dela 800 fl la 1200 fl.

Dep. Dr. Il. Pușcariu este de acord intru toate în ce privește aprecierea motivelor aduse de antevorbitorul pentru ridicarea salariului secretariului consistorial, dar cestiunea trebuie se o considere din punct de vedere al organizației, și nu ar vrea să se punet un precedent eventual cu urmări periculoase, pentru aceea deși consimte cu propunerea dlui P. Cosma, nu pôte să o primescă, făcându se ia așa mai mult incidental, ci ar dorî se o facă ca propunere de sine stătătoare, ce să se dea spre studiere comisiunii organizătoare, care se ne vină apoi cu propunerile sale.

Tot de acesta părere e și presidiul.

Dep. N. Strévoiu află, că partea ce privește ridicarea salariului, ca afacere curat financiară să se dea comisiunii financiare, ăr partea ce se referă la ridicarea rangului secretariului, să se predea comisiunii organizătoare.

Dep. L. de Lemenyi observă, că lucrul principal e, sistemizarea salariului, pentru-că acesta deja involvă în sine ridicarea rangului, dar la nici un cas nu se pôte trece așa ușor, — cum s'a amintit — mai mult incidental preste acesta afacere, pentru aceea ar fi de părere, să se transpună consistoriului spre studiere.

După ce mai vorbește la cestiune deputații Dr. P. Span și Z. Boiu, dep. P. Cosma și formuléză propunerea astfel: Salariul secretariului consistorial să se urce dela 800 fl. la 1200 fl. Propunerea acesta involvând însă și sistemizare de salariu, să se transpună la comisiunea organizătoare spre esaminare și darea opiniunii, ăr până la raportul acelaia votarea acestei pozițiuni se ține în suspens.

Punându se la vot se primesce.

La pozițiunile 15 și 16, unde se cuprind salariile cancelistilor, dep. V. Damian face următoarea propunere: În legătură cu urcarea salariului secretariului consistorial comisiunea organizătoare să reflecteze și la îmbunătățirea salariului pentru cancelisti, și să vină la sinod cu propunere în acest obiect. Acesta propunere e spriginată și de deputatul Dr. P. Span.

Presidiul declară, că aceste posturi nu trebuie considerate de posturi definitive, ci numai mai de

nise posturi transitorii la cari se aplică tineri absolvenți pe un timp ore care, până ce capetă vre-un post definitiv, fie ca preot, fie eventual un post și mai însemnat, și pentru un atare timp de tranziție le află — deși nu splendid, dar în mod destul de mulțumitoriu dotate.

După acestea deslușiri se trece la ordinea zilei preste propunerea dep. V. Damian.

Unele modificări se mai propun de comisiunea la bugetul fondului seminarial, cari ici côlea a provocat și unele debateri. Așa la pozițiunea 11 din erogate unde ca „Arëndă rebonificată fondului general administrativ pentru grădina agricolă“ se preliminară 100 fl., deputatul P. Cosma întrebă, dacă din acesta grădină și rezultă vre-un venit ore-care? pentru că după un timp de 14—15 ani, crede că preste greutațile începutului s'a treeut deja, și fiind că se lucră prin elevii seminariali, trebuie să resulte o economisare ore-care.

Dep. I. Hannia, totodată și director seminarial răspunde, că pomii resp. altoii cultivați de regulă se impart elevilor, pentru răspândirea pomilor de soi bun, ăr fructele grădinei le întrebunțeză profesorul respectiv, care altfeliu de câți-va ani n'a dat nici un rațiociniu despre manipularea acestei grădini.

Dep. G. Candrea, totodată și ases. cons. observă, că acesta afacere se află sub pertractare la consistoriu.

Dep. Dr. Petru Span observă, că densusul scie, că s'a și vëndut pomi și legume din aceea grădină, și preste tot asupra poporului efectul dorit cu instituirea acestei catedre nu s'a realizat până acum.

Dep. P. Cosma după toate aceste face următoarea propunere:

Deore ce în buget nu obvine nici o pozițiune din carea să fie evident venitul și spesele grădinei agricole dela seminarul Andreian, se îndrumă consistoriul, ca la sesiunea procsimă sinodală să presente rațiociniile privitoare la cea grădină pentru trecut, ăr în viitoriu să facă evident și în buget efectul material al acelei grădini.

Preacuv. Sa dl archim. și vicariul archiep. din presidiu observă, că nu pôte admite, că acesta catedră nu ar fi avut nici un efect binefăcătoriu asupra poporului, pote însă, că nu în măsură, în care ar fi asteptat unii sau alții, doresce însă ca lucrul să se reguleze cât mai bine.

Punându-se la vot propunerea dep. P. Cosma — se primesce.

Bugetul celorlalte fonduri se primesce în forma propusă de consistoriu fără nici o observare.

Sedința se incheie la 2 ore p. m.

Raportul general

al consistoriului archidieceșan ca senat episcopesc pe anul 1888.

IV. Din fundațiunea Andronic.

Cu începere dela 1 Ianuarie 1889 s'au votat:

a) 88 ajutóre à 30 fl. pentru învățării de meserii	2640 fl.
b) 8 ajutóre à 30 fl. pentru sodali	240 „
c) 13 ajutóre à 100 fl. pentru sodali în condițiuni a deveni măestrii	1300 „
	la oaltă . . . . .
	4180 fl.

Conspectul celor împărtașiți se alătură sub 1/.

În decursul anului 1888 s'au acuirat cu suma de 19,000 fl. v. a. pe sêma fondurilor archidieceșane și anume pe sêma fondului general administrativ doue case în Sibiu și anume una în strada Poplăcii sub Nr. 28, ăr alta în strada „Spinarea cânelui“ Nr. 33, ce se află în nemijlocită legătură cu edificiile seminariale și cu reședința arhiepiscopescă.

Despre starea averilor bisericesci și scolare din archidieceșă, după ce rațiociniu așa dicend mai compact încheiate avem numai până la finea anului 1885, ăr până la acest interval s'a raportat în anul trecut Venerabilului sinod, de astădată nu putem înaintă conspecte detaliate; ne luăm însă voie a raportă, că în urma dispozițiunilor energice luate, au început a încurge din protopresbiterate mai regulat rațiociniile.

Cu zel laudabil premerg protopresbiteratele: Bran, Cămpeni, Cohalm, Dobra, Lupșa, Orăștie și Unguraș. Protopresbiteratele: Turda, Făgăraș, Giógiul II, Murș-Oșorheiu și Agnita și de astădată au remas restanțiere; cele patru dintăiu însă au justificat în câteva întrelăsarea, ăr cel din urmă n'a făcut nici acesta, de aceea față de el s'au luat măsuri excepționale, aplicându-se comisariu consistorial pentru regularea afacerilor rațiociniilor bisericești și scolare.

Altcum pentru a se puté vedé stadiul rațiociniilor alăturăm sub 2/. un conspect din carele se vede apriat câte rațiocinii s'au așternut, câte s'au revêdut și provêdut cu abso-lutoriu și câte se află în revisuire, și în fine câte nu s'au înaintat din fie-care protopresbiterat.

Sub 3/. înaintăm conspectul despre starea rațiociniilor diferitelor fonduri și fundațiuni administrate de comune bisericesci ce nu cad în cadrul rațiociniilor pomenite în conspectul de sub 2/.

Preste tot luând, averile bisericesci după rapörtele protopresbiterale sosite aici se vèd asecurate; în deosebi realitățile prin inducerea în cărțile funduare, și acesta asecurare lipsesce numai în puține comune, dar și acelea s'au îndrumat a o îndeplinî.

De asemenea s'a dispus și suplinirea și completarea planurilor ce mai lipsesce la exploatarea pădurilor, ce se află în folosința comunelor noastre bisericesci.

S'au luat măsuri pentru însinuarea pretensiunilor ce le au comunele bisericesci și scolare în urma rescumpărării dreptului regal de cărcimărit din partea statului.

Rațiunile tipografiei arhidieceșane nu s'au subținat și așa nu s'au putut revidă după cum adevărat se indignase în fine prin concludul Nr. 128/1888.

Acăsta datoriă nu se mai poate susține în sarcina Venerabilului sinod la aceea împregiurare, că dela gimnasiul din Brașov nu încurg procentele după împrumutul de 10.000 fl. v. a. Cu toate acestea consistoriul deși a arătat această împregiurare oficialatelor financiare competente, totuși e conștrins să solvască dare de interese după suma de 600 fl. v. a.

Pretinde grabnică regulare datoria așa numită flotantă, ce cu suma de 6516 fl. 67 cr. cade în sarcina fondului general administrativ și carea până acum s'a acoperit prin împrumuturi fără anume la celelalte fonduri ale arhidieceșei și anume la fondul bisericeii catedrale, la fondul scolaru eparchial, la fondul bisericilor și la fundațiunea Francisc-Iosefină.

Ținând cont de starea actuală a fondurilor arhidieceșei și cu privire la bugetul lor, ce s'a prelinat pro anul 1890, această datoriă nu se mai poate susține în sarcina fondurilor și nici din resursele celorlalte ori se poate acoperi, și această s'ar pute face numai prin o colectă și un acur pe comunele bisericeii după cum această s'a inițiat din partea consistoriului prin circularul din 18 Novemb 1878 Nr. 1062 plen.

Sibiu, din ședința consistoriului arhidieceșan, ca senat epitropesc, ținută la 12 Aprile, 1889.

Convocare.

În conformitate cu prescrișele §§-lor 14 și 21, din statutele asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român și în conformitate cu concludul adunării generale dela Abrud din 1888 dedto 6 August, ședința II pt. Prot. 33 precum și cu concludul comitetului dedto 9 Maiu a. c. pt. prot. 49, adunarea generală pentru anul curent se convocă prin această în *Făgăraș pe 15/27 August și zilele următoare.*

Aducând această la cunoștința publică, invităm pe toți membrii Asociațiunei a lua parte în număr cât mai mare la ședințele adunării.

Sibiu în 15 Maiu, 1889.

Pentru comitetul Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român.

G. Barid,
președ.

Dr. I. Crișiu,
secretariu II.

Varietăți.

* Maj. Sa împărătesa-regina îndată după ce va face cura la Wiesbaden va pleca să facă scală holandeză de mare și anume la Zandvoort. Un membru al Curții a și plecat, ca să închirieze un castel și se facă pregătirile de lipsă.

* (Denumire.) Maj. Sa s'a îndurat preagrățios a denumi la propunerea ministrului de agricultură industrie și comerț pe consilierul ministerial Nicolau Fejér, de secretariu de stat în ministerul de comerț; ér la propunerea ministrului de iusticie pe sub procurorul de stat din Budapesta Alecsie Gozdu, de procuror la procuratura din Caransebeș.

* Programa la producțiunea musicală a corului seminarial din Sibiu, ce se va ține în Săliște, Duminea scă în 7/19 Maiu 1889, în sala cea mare a scălelor, e următoarea:

1. „Zorirea“, cor de C. Attenhofer.
2. „Din o ședătoare la fară“ (Negustorul și țeranul) de A. Pann. Declamațiune.
3. a) „Serenadă“, cor de H. Marschner.
b) „Uită mamă colo-n sat“, cor de G. Dima.
4. „Reșbumarea lui Stat-Palmă“, poesie de V. Alecsandri. Declamațiune.
5. a) „Coroana cufundată“, cor de H. Bönicke.
b) „Sunt soldat român“, cor de G. Dima.
6. „Friguri de autor“, dialog de N. Gane.
7. „Despărțirea vânătorilor“, cor de F. Mendelssohn-Bartholdy.
8. „Hai în horă de-a juca“, cor de G. Dima.

Începutul la 7 ore sără.

* (Bilete pentru sesiunea băilor.) Din 15 l. c. s'au început a se da bilete cu preț scăduț pe linele căilor ferate din Ardeal pentru cei ce cercetăză băile și anume pentru: Basna, (stațiunea Medias), Borszék (st. Mureș Oșorheiu sau Sz. Udvarhely), Előpatak (st. Feldióra), Homorod (st. Sz. Udvarhely), Malna (stat. Feldióra), Zizin (st. Brașov).

* (Agata Bărsescu.) Dșóra Bărsescu, celebra artistă dramatică, va sosi în curând la București pentru a da câteva reprezentațiuni. Densă a și cerut, ca comitetul teatrului național din București să i pună sala la dispozițiune.

* (Cas de mörte.) După „Posta rom.“ înregistrăm trecerea din viață a zelosului și bravului învățătoriu din Sănte-jude Petru Grama, ale cărei merite pentru poporul românesc le va scăi apreția bine viitorul. În mormântarea a avut loc în 4 Maiu și s'a îndeplinit cu solemnitatea cuvenită.

* (Sporirea jūđilor aucsiliari la tablă.) Precum se vorbește în cercurile juridice, actualul ministru de iusticie, dl Szilágyi, intenționează a sporî numărul jūđilor aucsiliari la tablă, deorecă ministru voeșce ca până la prima Septembrie, când se va efeptuă centralisarea tablei regesci, tóte

actele rămase în restanță la tablă să se resolvască. Spre scopul acesta s'ar recere sporirea încă cu 20 de jūđi aucsiliari. Cu privire la descentralisarea tablelor regesci foile din Budapesta scriu, că în Ardel vor fi în viitoru douăe table, una la Cluș și alta la Brașov; Mureș Oșorheiu va primî în schimb militie și va formă corul militaru în Ardel.

* (Foc) Precum ni se comunică din Elisabetopole a izbucnit în 14 Maiu a. c. un foc vehement în comuna Ernea săsescă, care a lăsat sub ceriul liber 80 familii, jumătate comuna. Primariul din Elisabetopole a deschis o colectă pentru ajutorarea nenorociților.

* (Licitație.) Vice comitele comitatului Sibiu a esmis un anuțiu pentru înaintarea de oferte referitoare la construirea lor 2 poduri de sub Nrii 44 și 53 de pe linia drumului comitatens Daia-Vurpăr Noerich. Ofertele sunt a se înaintă vice comitetului până la 25 a l. c. n. 9 ore a. m. pe lângă depunerea unui vadiu, ce corespunde 5% la suma preliminară de 1186 fl. 13 cr. Tot în aceea și se va țină și licitațiunea în sala cea mică a comitatului.

* (Postal.) Direcțiunea postală-telegrafică din loc escrie concurs pentru ocuparea următoarele posturi de magistru postal: În Perșani (comtt Făgăraș) cu o remunerațiune totală de 132 fl; — în Preșmer (comtt Brașov) cu remunerațiune totală de 208 fl; cum și o remunerațiune corăspundătoare pentru întreținerea unei poste ce va circula între Paraid și Odorheiu, departare de 18 klm. — Reflectanții au a depune o cauțiune de 100 fl. și a înaintă cererile, cei cari refuză la postul din tău înaintă cererile, de septemăni, ér pentru celelalte posturi în de curs de 8 zile.

* (Porto-personal.) Porto-personal pe liniile de stat unguresci, precum află „Kolosvár“ se va introduce încă cu prima și a lunei lui August a. c. Vor fi 14 zone împărțite cu 14 prețuri. Cel mai eștin bilet se va procura cu 10 cr., și cel mai mare preț nu va trece preste 8 fl. — Biletele de a călețori după voie liberă nu vor încetă, cu tóte aceste favorurile ampoiaților de stat și ale familiilor lor vor eși din valóre. În ministeriul de comunicațiune se lucrăză cu mare activitate la realisarea acestui plan.

* (Telefon) Pe la finea lunei lui August se vor termină lucrările pentru ridicarea unei linii telefonice între Praga și Viena.

Bibliografie.

„Transilvania“ Nr. 9—10 din 1—15 Maiu 1889 a apărut cu următorul sumariu: Instituțiunea militară basată pe scăle. — Unele documente din 1849. Epistolia archiepiscopă. — La organizarea internă a scălelor de fete. — Portul național la poporul nostru român. — Proces verbal al comitetului Asociațiunea transilvane pentru literatura română și cultura poporului în bibliografie, luat în ședința dela 17 Aprile 1889. — Bibliografia. — Concurs. — Despărțemintele Asociațiunei transilvane etc.

„Meseriașul român“ Nr. 9 din 1/13 Maiu 1889, are următorul sumariu: Meseria cismăriei și a păpușăriei. — Museele de industrie. — Secțiunea română la esposițiunea universală din Paris. — Foița „Mes. Român“: Averi, de Th. Speranță. — Feliurice pentru meseriași. — Sciri economice și industriale. — Multe și mărune. — Diverse. — Recepte folositoare. — Glume. — Concurs. — Avis și tērgurile.

Academia română.

Înștiințare.

După decisiunile luate de academia română în sesiunile de până la anul 1889, concursurile propuse de academie sunt cele următoare:

I. „Premiul Năsturel-Herescu din seria B, de 4,000 lei, se va decerne, în sesiunea generală din anul 1890, unei cărți scrise în limba română cu conținut de ori-ce natură, care se va judecă mai meritorie printre cele publicate de la 1 Ianuaru până la 31 Decembre 1889.

II. „Premiul statului Lazar“, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1890, unei cărți scrise în limba română, cu conținut științific, care se va judecă mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuaru 1888 până la 31 Decembre 1889, sau celei mai importante invențiuni științifice făcute dela 1 Ianuaru 1888 până la 31 Decembre 1889.

NB. Concurenții la aceste premii vor binevoi a trimite la Academia română, în București, operele lor, cari vor fi în condițiunile de timp aci însemnate, în câte 12 esemplare, până la 31 Decembre, 1889.

III. „Marele premiu Năsturel-Herescu“, din seria B, în suma de 12,000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1893, unei cărți scrise în limba română, cu conținut de ori-ce natură, care se va judecă mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuaru 1889 până la 31 Decembre 1892.

NB. În privința premiilor „Năsturel-Herescu“ se pun în cunoștința publicului următoarele dispozițiuni din codicilul răposatului întru fericire C. Năsturel-Herescu.

B. Premii pentru opere publicate.

În tot anul societatea Academică română va ave a „premiă, din veniturile fondului „Năsturel“, o carte tipărită originală, în limba română, care se va socoti de cătră societatea ca cea mai bună publicațiune apărută în cursul anului.

Însă aceste premii vor fi de douăe specii:

1. În trei ani consecutivi, de a rândul, se va decerne „câte un premiu de patru mii lei, Nr. 4000 l. n. minimum, la cea mai bună carte apărută în cursul anului expirat.

2. Érá în al patrulea an se va decerne un premiu „fics de lei 12,000, carele se va numă „Marele premiu Năsturel“, operei, care va fi judecată ca publicațiunea de cătră societate, ce va fi apărut în cursul celor patru ani precedenți. Acest premiu nu se va pute decerne unei lucrări, care va fi obținut deja unul dintre premiile anuale, decât defalcând din tr'insul valórea premiului precedent.

Operele, ce se vor recompensa cu această a douăe serie de premii vor tractă cu preferință despre materile următoare:

a) Scrieri serioșe de istorie și sciințele accesorii ale istoriei, preferindu-se cele atingătoare de istoria țerilor române.

b) Scrieri de religiunea ortodocșă, de morală practică și de filosofie.

c) Scrieri de sciințe politice și de economia socială

d) Tractate originale despre sciințele esacte;

e) Scrieri enciclopedice, precum dicționare de istorie și geografie, în cari se între istoria și geografia României; dicționare generale sau parțiale de sciințe esacte, de arti și meserii, de administratiune și jurisprudență, și alte asemenea lucrări utile și bine întocșite;

f) Cărți didactice de o valóre însemnată ca metod și ca cuprins.

g) Dicționare limbistice în limba română, mai ales pentru limbile antice și orientale, adică limba latină, elenă, sanscrită, ebraică, arabă, turcă, slavonă veche și altele.

h) Publicațiuni și lucrări artistice de o valóre serioșă, adică relative la arșile plastice, arșitectură, sculptură, pictură, gravură și chiar opere musicale serioșe, pe cari aceste tóte societatea Academică Română le va pute apreția atunci când își va întinde activitatea ei și asupra tuturor materiilor de bele-ărți.

i) Scrieri de pură literatură română, în prosă și în versuri, precum poeme, drame și comedii serioșe, — mai ales subiecte naționale, — și ori-ce alte opere de înaltă literatură. Acestora mai cu sémă a-și dori să se acorde „Marele premiu Năsturel“, când vor fi judecate ca având un merit cu totul superior, spre a se dá astfelu de o încurajare mai puternică adavoltării literaturii naționale“.

La acestea se mai adaogă următoarele dispozițiuni luate de societatea academică.

1. La concursurile acestor premii se pot presentă și opuri prefnoite în nouă edițiuni, cari se vor fi retipărit în cursul anului de autori în viață.

2. După cuprinderea chiar a testamentului, traducțiunile din limbi străine sunt escluse dela concurs; se va face însă excepțiune pentru acele traducțiuni de pe opuri străine elisice, cari:

a) sau prin dificultățile învinse ale unei perfecte reproduceri în versuri românesce, vor constitui adevărate opuri literare ale limbei române;

b) sau prin anecșarea de elucidări și de note științifice, cu totul proprie traducțiunii și vor fi însușit meritele unor lucrări originale în limba română.

3. Cărțile premiate de academia română din alte fonduri ale sale, sau cele tipărite din inițiativa și cu spesele ei, nu pot întră la concurs pentru premiile Năsturel din seria B.

4. Premiile Năsturel din seria B, se pot acordă nu numai unor opuri complete, ci și părți unui op tipărit în cursul anului, cu condițiune însă ca acesta parte să fie de valórea și de întinderea unui volum și nu de ale unei simple fascióre, (minimum 400 pag. forma în 8º garmond).

5. Premiarea unei părți a unui op la un concurs anual nu împedecă premiarea unei alte părți a aceluiași op la un concurs posterior.

6. Opurile anonime și pseudonime vor pute fi admise la concursul cărților tipărite, ér autorii lor, spre a primî premiile acordate, vor trebui să justifice proprietatea lor.

(Va urma).

Bursa de Viena și Pesta.

Din 16 Maiu 1889

	Viena	B.-pesta
Renta de ung. de 6%	118.20	118.70
Galbin	5.61½	5.55
Napoleon	9.39	9.30
100 marce nemțesci	53.75	53.00
Londra pe (poliță de trei luni)	118.20	118.70

Nr 443.

[67] 1-3

EDICT.

Pe basa decisiunii Venerabilului consistoriu archidiececan dela 22 Novembre 1888 Nr. 6133 B. Toma Cristina gr. or. din Carpinis, se citeza a se infatisa, in termin de 3 luni, dela prima publicare a acestui edict, la subscrisul oficiu, pentru pertractarea procesului divorțial ridicat contra lui din partea soției lui Flórea Sicóe gr. or. din Roșia, pe care o a părăsit de 18 ani, fără a-i se scđ ubicațiunea cu observarea, că neprezentându-se procesul divorțial se va pertracta și decide.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Abrudului.

Abrud, 1 Maiu, 1889.

Romul Furdul, protopresbiter ca adm.

Sz. 1917

[64] 2-3

Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszék közhirrre teszi, hogy Rend Dénes segesvári számtiszt és társai által beadott kereset folytán Bábahalma község italmérési jogának arányosítása megengedhetősége és az aránykulcs megállapítása feletti tárgyalás határidejéül 1889 évi Julius hó 8-ik napjának délelőtt 9 órája Bábahalma község házához kitűzetik, mikorra az összes érdekeltek a birt. rend. utasítás 15 §-ra való figyelmeztetéssel azzal idéztetnek meg, hogy a keresetet Bábahalma előj-

roságánál, valamint ezen kir. törvényszék-nél a hivatalos órák alatt megtekinthetik.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1889 május 6-án tartott üléséből.

Nagy Lajos, elnök

Zöld Gábor jegyző.

Picăturile de stomach Mariazeller,

care lucrea de minune în contra tuturor boalelor de stomach.

Neasemenat mai bune, ca ori cari alte, pentru lipsa de apetit, și slăbiciunea stomachului, respirație, vânturi, răgăeli acre, colică, catar de stomach, acreală, formarea de peatră, producerea de prea multă flegmă, gălbănare, greață și vărsături, (vomări), durere de cap (în cazul când provine dela stomach), convulsii de stomach, constipațiune sau înecare, încălcarea stomachului cu mâncări și beuturi, limbrici, splină, ficat, și hemoroidi. Pretul unei sticle dimpreună cu manducerea la întrebunțarea lor 40 cr., o sticlă duplă 70 cr. [1907] 28-52

Espositul-Central prin farmacistul Carl Brady, Kremsier (Moravia).

Picăturile de stomach Mariazeller nu sunt un arcan. Părțile constitutive sunt arătate la fie care sticlă pe esplicarea la întrebunțarea lor. Veritabile se pot căpăta mai în toate farmaciile. Avis! Picăturile veritabile de stomach Mariazeller, se falsifică și imitează în multe părți. Ca semn al veritabilității, are se se ia totdeauna, embalgia cu care se învelesce sticla, și care e roșie și în partea de deasupra prevădută cu marca fabricii, având pe lângă aceasta de a se mai observa, ca esplicarea la întrebunțarea lor, care se află la fie care sticlă se fie imprimată în tipografia lui H. Gusek în Kremsier.

Veritabile se pot căpăta: Sibiu, farmacia Wilh. Morscher, farmacia Karl Müller, farmacia August Teutsch, farmacia Karl Herzberg. — Hațeg, farmacia Josef Osonka. — Szasz-Regen, farm. Emil Wermscher. — Orăștia, farmacia George Deak, farmacia Ios. Graffius, farmacia N. Vlad. — Arig, farmacia Keserü. — Salubung, farmacia Gustav Jekelius. — Alba-Iulia, farmacia Iul. Fröhlich. — Mediaș, farmacia Schuster. — Sas-Sebeș, farmacia Ludwig Binder, farmacia I. C. Reinhard. — Aiud, farmacia Em. Kovács. — Petroșeni, farmacia G. Gerbert. — Mercurea, farmacia Chr. Fr. Schimert. — Făgăraș, farmacia Pildner, farmacia Hermann. — Cohalm (Köhalom), farmacia Eduard Melas. — Salubung-Hoszufalu, farmacia Gustav Jekelius.

Sz. 1479 plg.

[66] 2-3

Hirdetmény.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszék közhirrre teszi, hogy a Kis-Iklod körmárlási jog arányosítása iránti ügyben az érdemleges tárgyalás megtartása végett határidőül 1889 évi Junius hó 17-ik napjának d. e. 9 órája Kis-Iklod községben

a falusbiró házához tüzetik ki, mely határra összes érdekeltek oly hozzáadással idéztetnek meg, hogy elmaradásuk a tárgyalás megtartását akadályozni nem fogja.

Az erzsébetvárosi kir. törvényszéknek 1889 évi május hó 6-án tartott üléséből.

Nagy Lajos, elnök.

if. Csegéze Iános jegyző.

Spre binevoitoare atențiune!!

Am onorul a anunța stimatului public și îndeosebi onoraților mei musterii de până acuma, că cu începere dela 29 Aprile st. n. a. c. locuința și atelierul meu de pantofariu pentru dame, domni și băieți, (din strada Măcelarilor Nr. 41)

Strada Cîsnădiei Nr. 30.

Ca și în trecut, me voi silî și pe viitor a satisface pretensiunilor onoratului public, care me va onora cu comande, oferind marfă solidă prompt executată prelângă prețurile cele mai moderate.

Cu distins respect Constantin Dragoș, pantofariu.

[62] 4-6

Deschidere de băi.

Am onore a încunosciunța pe P. T. public, că la 19 Maiu a. cur. voi deschide băile calde din

Geoagiu-Feredeu,

care conțin fer, iod, și puciosă și sunt de o escelentă eficacitate vindecătoare.

Având în vedere plăcutul aer de munte al acestor băi, frumoasă și încătătoare regiune, promenările lor recortore de o estindere de miluri întregi, parcul cel frumos, noua arangiere practică, și mai ales vechiul lor renume de băi de cură, sunt într'adevăr unele din cele mai avantajoase și mai efine băi.

Odăi góle, precum și din nou cu mult confort arangiate, bucătărie escelentă cu prețuri moderate și serviciu prompt.

În totă ziua comunicațiune comodă cu gara și pentru óspeții din provincia. Voiu face tot ce-mi stă în putere pentru de a face óspeților plăcut sezonul de băi. Comande de locuințe precum și informațiuni mai îndetaiate dá cu promptitudine

Gabriel Csösz, arêndator de băi.

[8] 1-2

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Iunie 1888.

Table with multiple columns showing train schedules between various stations like Budapest, Predeal, Arad, Teiuș, Sibiu, etc. Includes times and train numbers.

Nota: Numerele cele grase înseamnă oarele de noapte.

Redactor respnsabil: Dr. Remus Roșca.

Editura și tipariul tipografiei archidiececane.